

หน้าที่ของคำยสานในภาษาไทย

การกำหนดหมวดคำเพื่อระบุหน้าที่ของคำยสานในภาษาไทย 24 หมวดนั้น ได้ใช้กรอบประโยคทดสอบของ วิจิตรนั ภาณพงศ์¹ 10 หมวด ใช้กรอบประโยคทดสอบของ บังอร ฤทธาภรณ์² 1 หมวด ใช้กรอบประโยคทดสอบของ พิมพา บำรุงสุข³ สำหรับคำยสานที่มีหลายหน้าที่ 11 หมวด ส่วนคำบอกเวลาได้ใช้คำจำกัดความตามที่ อิงอร สุปันธุวิช⁴ ได้กำหนดไว้

1. คำนามและคำกริยาอาการ

ใช้กรอบประโยคที่มี 3 ตำแหน่ง หนึ่ง คือ

กรอบ 1 ก. 1 2 แลว

ข. 1 กำลัง 3

คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งที่ 1 ของกรอบประโยคทั้ง 2 นี้ ได้เรียกว่าคำนาม ส่วนคำที่อาจจะปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบประโยค ก และตำแหน่งที่ 3 ของกรอบประโยค ข. ได้เรียกว่า คำกริยาอาการ

¹ Vichin Panupong, *Op.cit.*, pp. 120 - 176.

² บังอร ฤทธาภรณ์, "คำกริยาวิเศษณ์ในภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2513) หน้า 12.

³ พิมพา บำรุงสุข, เรื่องเคิม, หน้า 30.

⁴ อิงอร สุปันธุวิช, "กาลในภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2516), หน้า 23 - 24.

ตัวอย่าง นักเรียน เรียน แล้ว

นักเรียน กำลัง เรียน

คำว่า นักเรียน ในตัวอย่างข้างบนนี้ถือว่าเป็น คำนาม

คำว่า เรียน ในตัวอย่างข้างบนนี้ ถือว่าเป็น คำกริยากรรม

2. คำกริยากรรม

ใ้กรอมประโยคทดสอบที่มี 4 ตำแหน่งคู่หนึ่ง คือ

กรอม 2 ก. นาม 2 นาม แล้ว

ข. นาม กำลัง 3 นาม

คำที่อาจจะปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอมประโยค ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรอมประโยค ข. ได้เรียกว่า คำกริยากรรม

ตัวอย่าง ลูก เปิด หน้าต่าง แล้ว

ลูก กำลัง เปิด หน้าต่าง

คำว่า เปิด ในตัวอย่างข้างบนนี้ถือว่าเป็นคำกริยากรรม

3. คำกริยาทวิกรรม

ใ้กรอมประโยคทดสอบที่มี 5 ตำแหน่งคู่หนึ่ง คือ

กรอม 3 ก. นาม 2 นาม นาม แล้ว

ข. นาม กำลัง 3 นาม นาม

คำที่อาจจะปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอม ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรอม ข. ได้ เรียกว่า คำกริยาทวิกรรม

ตัวอย่าง แม่ ให้ ขนม ลูก แล้ว

แม่ กำลัง ให้ ขนม ลูก

คำว่า ให้ ในตัวอย่างข้างบนนี้ถือว่าเป็น คำกริยาทวิกรรม

4. คำกริยากรรมยอย

ใช้กรอประโยคทดสอบที่มี 5 ตำแหน่ง คือ

นาม _____ กว่า นาม แล้ว

คำกริยากรรมที่อาจจะปรากฏในตำแหน่งของว่างของกรอประโยคทดสอบนี้ได้ เรียกว่า คำกริยากรรมยอย

ตัวอย่าง อร ดม กว่าแล้ว

คำว่า ดม ในตัวอย่างข้างบนนี้ถือว่าเป็นคำกริยากรรมยอย

5. คำสรรพนาม

ถือเป็นหมวดย่อยของคำนาม เพราะคำสรรพนามอาจจะปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำนามในกรอประโยค 1 ก. และ 1 ข. ได้ แต่ไม่อาจใช้แทนคำนามได้ เมื่อคำนามนั้นมีคำกริยากรรมยอยมาขยาย เช่น

ก. เด็ก กำลังเขียนหนังสือ อาจจะใช้คำสรรพนาม เขา มาแทนเด็ก ได้ เป็น เขากำลังเขียนหนังสือ

ข. เด็กดี กำลังเขียนหนังสือ เราจะใช้สรรพนาม เขา มาแทนคำนาม เด็ก ในประโยคนี้เป็น เขาดี กำลังกินข้าว ไม่ได้

6. คำกริยาวิเศษณ์

ใช้กรอประโยคทดสอบที่มี 3 ตำแหน่ง และ 4 ตำแหน่ง กรอใดกรอหนึ่ง ดังนี้

ก. นาม กริยากรรม _____

ข. นาม คำช่วยหน้ากริยา กริยากรรม _____

คำที่ไม่ใช่คำกริยา คำช่วยหลังกริยา คำหลังกริยา และคำลงท้ายตามคำจำกัดความที่ให้ไว้ข้างต้น ที่อาจจะปรากฏในตำแหน่งของว่างของกรอประโยคกรอใดกรอหนึ่ง ใน 2 กรอนี้ได้

ตัวอย่าง นาฬิกาตาย บอย
นิตขันธ์เสมอ

คำว่า บอย และ เสมอ ในตัวอย่างข้างบนนี้ เรียกว่า คำกริยาวิเศษณ์

7. ลักษณนาม

ใช้กรอมประโยคทดสอบ 6 ตำแหน่ง คือ

นาม _____ อกรรมข้อย นี้ กริยาอกรรม คำช่วยกริยา

คำใดก็ตามที่ไม่ใช่คำนามที่อาจจะปรากฏในช่องว่างของกรอมประโยคนี้ได้

เรียกว่า คำลักษณนาม

ตัวอย่าง เรือลำใหญ่นี้ขายแล้ว

คำว่า ลำ ในตัวอย่างข้างบนนี้ถือว่าเป็นคำลักษณนาม

8. คำบอกจำนวนนับ

ใช้กรอมประโยคทดสอบ 6 ตำแหน่ง คือ

นาม คำช่วยกริยา กริยาสกรรม นาม _____ ลักษณนาม

คำที่อาจจะปรากฏในช่องว่างของกรอมประโยคนี้ได้ เรียกว่าคำบอกจำนวนนับ

ตัวอย่าง แม่จะขายบ้าน สอง หลัง

คำว่า สอง ในตัวอย่างข้างบนนี้ ถือว่าเป็นคำบอกจำนวนนับ

9. คำพบพบ

ใช้กรอมประโยคทดสอบ 5 ตำแหน่ง 2 กรอม คือ

ก. นาม กริยาอกรรม คำช่วยหลังกริยา _____ นาม

ข. นาม คำช่วยหน้ากริยา กริยาอกรรม _____ นาม

คำที่อาจจะปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบ ก. หรือ ข. กรอบใด
กรอบหนึ่งได้ เรียกว่า บุพบท เช่น

ก. พ่อ ยืนอยู่ หน้า บ้าน

ข. เรือกำลังแล่น ใต้ สะพาน

คำว่า หน้า และ ใต้ ในตัวอย่างข้างบนนี้ถือว่าเป็นคำบุพบท

10. คำบอกเวลา มี 2 ประเภท

ประเภทที่ 1 คือคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยประโยคเสริมบอกเวลา⁵ ตาม
ลำพังได้ โดยอาจจะปรากฏต้น หรือท้ายประโยคก็ได้ และจะไม่ทำให้ความหมายของประ-
โยคเปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่าง กลางคืน หิวมากไหม

หิวมากไหม กลางคืน

คำว่า กลางคืน ในประโยคตัวอย่างถือว่าเป็นคำบอกเวลา ประเภทที่ 1 เพราะ
มีความหมายบ่งเวลา และทำหน้าที่หน่วย ประโยคเสริมบอกเวลาที่ปรากฏต้นหรือท้ายประ-
โยคได้ตามลำพัง และเมื่อปรากฏในตำแหน่งเหล่านี้ จะไม่เปลี่ยนความหมายส่วนรวมของ
ประโยค ประเภทที่ 2 คือคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยประโยคเสริมบอกเวลาตามลำพังไม่ได้
จะต้องทำหน้าที่รวมกับคำบอกเวลาควักกัน หรือรวมกับคำในหมวดอื่นอย่างใดอย่างหนึ่ง

⁵ ดูคำอธิบาย หน่วยประโยคเสริมบอกเวลา ในน้อมนิจ วงศ์สุทธีธรรม "คำ
บอกเวลาในภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ ปริณูตามหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2515),
หน้า 12.

ตัวอย่าง ที่ทำหน้าที่ร่วมกับคำบอกเวลาด้วยกัน

เมื่อ ก็ ไปบ้านป้ามา
ไปบ้านป้ามา เมื่อ ก็

คำว่า เมื่อ และ ก็ ในประโยคตัวอย่าง เป็นคำบอกเวลาประเภทที่ 2 เพราะแต่ละคำมีความหมายขงเวลา และทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริมบอกเวลาตามลำพังไม่ได้ จะต้องทำหน้าที่รวมกัน

11. คำคุณศัพท์ ได้ใช้คำจำกัดความและประโยคทดสอบของ บังอร อุทธาภรณ์⁶ ทว่า

"คำคุณศัพท์ คือคำที่ขยายคำนามในนามวลี ที่ทำหน้าที่เป็นบทประธานหรือ บทกรรมของประโยค และเป็นคำซึ่งไม่ใช่คำนาม ไม่ใช่คำบอกกำหนด ไม่ใช่คำบอกจำนวน ไม่ใช่คำบอกลำดับที่ และจะไม่ปรากฏในตำแหน่งของคำกริยาชนิดใดเลย ไม่ว่าจะเป็นคำกริยากรรม คำกริยาสกรรม คำกริยาทวิกรรม หรือคำกริยาที่ต้องมีบุพบทตามเสมอ"

ตัวอย่าง ก. คนงอยนอนบนเตียง
ข. หญิง หมาย สวมเสื้อแดง
ค. คิม ชอบซื้อของ กระจุกกระจิก

คำว่า งอย หมาย ในประโยค ก. และ ข. เป็นคำคุณศัพท์ที่ขยายนามในนามวลีทำหน้าที่เป็นบทประธานของประโยค และ กระจุกกระจิก ในประโยค ค. ถือว่าเป็นคำคุณศัพท์ที่ขยายคำนามในนามวลีทำหน้าที่เป็นบทกรรมของประโยค

⁶ คู บังอร อุทธาภรณ์, เรื่องเสริม, หน้า 12.

12. คำนาม - กริยาสกรรม คือคำที่อาจจะปรากฏได้ในตำแหน่งคำนามใน
 กรอบประโยคทดสอบ 1 ก. และ 1 ข. ได้ และอาจจะปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอกรรม
 ในกรอบประโยคทดสอบ 2 ก. และ 2 ข. ใดควย

ตัวอย่าง คำ "พาย" ที่ปรากฏเป็นคำ 2 หน้าที่ คือ

1) ตำแหน่งคำนาม	{	เมื่อปรากฏในกรอบ 1 ก. <u>พาย</u> ซื้อใหม่แล้ว
		เมื่อปรากฏในกรอบ 1 ข. <u>พาย</u> เพิ่งซื้อใหม่
2) ตำแหน่งคำกริยาสกรรม	{	เมื่อปรากฏในกรอบ 2 ก. เขา <u>พาย</u> เรืออยู่
		เมื่อปรากฏในกรอบ 2 ข. เขากำลัง <u>พาย</u> เรือ

13. คำกริยาอกรรม - กริยาสกรรม คือคำที่อาจจะปรากฏได้ในตำแหน่งคำ
 กริยาอกรรมในกรอบประโยคทดสอบ 1 ก. และ 1 ข. และอาจจะปรากฏในตำแหน่งคำ
 กริยาสกรรม ในกรอบประโยคทดสอบ 2 ก. และ 2 ข. ใดควย

ตัวอย่าง คำ "กะพริบ" ที่ปรากฏเป็นคำ 2 หน้าที่ คือ

1) ตำแหน่งคำกริยาอกรรม	{	ปรากฏในกรอบ 1 ก. ตาเด็ก <u>กะพริบ</u> แล้ว
		ปรากฏในกรอบ 1 ข. ตาเด็ก <u>เพิ่ง</u> กะพริบ
2) ตำแหน่งคำกริยาสกรรม	{	ปรากฏในกรอบ 2 ก. เขา <u>กะพริบ</u> ตาอยู่
		ปรากฏในกรอบ 2 ข. เขากำลัง <u>กะพริบ</u> ตา

14. คำกริยาอกรรม - คุณศัพท์ คือคำที่อาจจะปรากฏได้ในตำแหน่งคำกริยา
 อกรรม ในกรอบประโยคทดสอบ 1 ก. และ 1 ข. และคำที่อาจจะปรากฏในตำแหน่งคำ
 คุณศัพท์ ในกรอบประโยคทดสอบตัวอย่างใดควย

ตัวอย่าง คำ "ชำระ" ที่ปรากฏเป็นคำ 2 หน้าที่ คือ

- 1) ตำแหน่งคำกริยากรรม { ปรากฏในกรอบ 1 ก. บ้านนี้ชำระแล้ว
ปรากฏในกรอบ 1 ข. บ้านนี้เพิ่งชำระ
- 2) ตำแหน่งคำคุณศัพท์ ปรากฏในประโยคทดสอบ
บ้านชำระหลังนี้เพิ่งซ่อม

15. คำกริยากรรม - คุณศัพท์ คือคำที่อาจจะปรากฏได้ในตำแหน่งคำกริยากรรม ในกรอบประโยคทดสอบ 1 ก. และ 1 ข. และคำที่อาจจะปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์ ในกรอบประโยคทดสอบตัวอย่างใดควย

ตัวอย่าง คำ "ปลูก" ที่ปรากฏเป็นคำ 2 หน้าที่ คือ

- 1) ตำแหน่งคำกริยากรรม { ปรากฏในกรอบ 1 ก. แม่ปลูกลูก ๆ แล้ว
ปรากฏในกรอบ 1 ข. แม่กำลังปลูกลูก ๆ
- 2) ตำแหน่งคำคุณศัพท์ ดังกรอบประโยคทดสอบ แม่เพิ่งซื้อนาฬิกาปลูก

16. คำกริยากรรม - กริยากรรม - คุณศัพท์ คือคำที่อาจจะปรากฏได้ในตำแหน่งคำกริยากรรม ในกรอบประโยคทดสอบ 1 ก. และ 1 ข. และคำที่อาจจะปรากฏได้ในตำแหน่งคำกริยากรรม ในกรอบประโยค 2 ก. และ 2 ข. และคำที่อาจจะปรากฏได้ในตำแหน่งคำคุณศัพท์ ดังกรอบประโยคทดสอบตัวอย่างใดควย

ตัวอย่าง คำ "ทุจริต" ที่ปรากฏเป็นคำ 3 หน้าที่ คือ

- 1) ตำแหน่งคำกริยากรรม { ปรากฏในกรอบ 1 ก. เจ้าหน้าที่ทุจริตแล้ว
ปรากฏในกรอบ 1 ข. เจ้าหน้าที่กำลังทุจริต
- 2) ตำแหน่งคำกริยากรรม { ปรากฏในกรอบ 2 ก. เขาทุจริตต่อหน้าที่แล้ว
ปรากฏในกรอบ 2 ข. เขาเพิ่งทุจริตต่อหน้าที่
- 3) ตำแหน่งคำคุณศัพท์ ดังกรอบประโยคทดสอบ คนทุจริตหาความสุขได้ยาก

17. คำกริยาอาการ - กริยาสกรรม - กริยาทวิกรรม คือคำที่อาจจะปรากฏได้ทั้งในตำแหน่งคำกริยาอาการ ในประโยคทดสอบ 1 ก. และ 1 ข. คำกริยาสกรรม ตั้งประโยคทดสอบ 2 ก. และ 2 ข. และอาจจะปรากฏได้ในตำแหน่งคำกริยาทวิกรรม ตั้งประโยคทดสอบ 3 ก. และ 3 ข. ได้อีกด้วย

ตัวอย่าง คำ "โมโห" ที่ปรากฏเป็นคำ 3 หน้าที่ คือ

1) ตำแหน่งคำกริยาอาการ	{	ปรากฏในรอบ 1 ก. เขา <u>โมโห</u> แล้ว
		ปรากฏในรอบ 1 ข. เขากำลัง <u>โมโห</u> อยู่
2) ตำแหน่งคำกริยาสกรรม	{	ปรากฏในรอบ 2 ก. เขากำลัง <u>โมโห</u> ลูกอยู่
		ปรากฏในรอบ 2 ข. เขา <u>โมโห</u> ลูกแล้ว
3) ตำแหน่งคำกริยาทวิกรรม	{	ปรากฏในรอบ 3 ก. เขา <u>โมโห</u> ลูกเรื่อง
การบ้านแล้ว
		ปรากฏในรอบ 3 ข. เขา <u>เพิ่ง</u> <u>โมโห</u> ลูก
เรื่องการบ้าน

18. คำกริยาอาการ - กริยาวิเศษณ์ - คุณศัพท์ คือคำที่อาจจะปรากฏได้ในตำแหน่งคำกริยาอาการ ในกรอบประโยค 1 ก. และ 1 ข. และคำที่ปรากฏได้ในตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์และคุณศัพท์ ตั้งกรอบประโยคทดสอบในตัวอย่างข้างล่างได้อีกด้วย

ตัวอย่าง คำ "พร่อง" ที่ปรากฏเป็นคำ 3 หน้าที่ คือ

1) ตำแหน่งคำกริยาอาการ	{	ปรากฏในรอบ 1 ก. <u>คูน</u> น้ำ <u>พร่อง</u> มากแล้ว
		ปรากฏในรอบ 1 ข. <u>คูน</u> น้ำ <u>เพียง</u> <u>พร่อง</u>
2) ตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์	ปรากฏในรอบประโยค	เขาทำงาน <u>พร่อง</u> มากแล้ว
3) ตำแหน่งคำคุณศัพท์	ปรากฏในรอบประโยค	อย่าเอาขึ้นไปตักน้ำที่ <u>คูน</u> <u>พร่อง</u> -
ใบนั่น

19. คำกริยากรรม - กริยากรรม - กริยาวิเศษณ์ - คุณศัพท์ คือคำที่อาจ
จะปรากฏได้ทั้งในตำแหน่งคำกริยากรรม กริยากรรม กริยาวิเศษณ์ และคุณศัพท์ ในกรอบ
ประโยคทดสอบ 1 ก. และ 1 ข. 2 ก. และ 2 ข. และ 3 ก. 4 ก. ตามลำดับ

ตัวอย่าง คำ "สำรวจ" ที่ปรากฏเป็นคำ 4 หน้าที่ คือ

- 1) ตำแหน่งคำกริยากรรม { ปรากฏในกรอบ 1 ก. นักเรียนสำรวจดีแล้ว
ปรากฏในกรอบ 1 ข. นักเรียนเพียงสำรวจได้
- 2) ตำแหน่งคำกริยากรรม { ปรากฏในกรอบ 2 ก. เขาสำรวจใจแล้ว
ปรากฏในกรอบ 2 ข. เขากำลังสำรวจใจอยู่
- 3) ตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์ ปรากฏในกรอบ 3 ก. เขามักย่นสำรวจ
- 4) ตำแหน่งคำคุณศัพท์ ปรากฏในกรอบ 4 ก. ลูกศิษย์วัดต้องกินอาหารสำรวจ

20. คำกริยากรรม - กริยาวิกรรม - กริยาวิเศษณ์ - คุณศัพท์ คือคำที่จะ
ปรากฏได้ทั้งในตำแหน่งคำกริยากรรม คำกริยาวิกรรม คำกริยาวิเศษณ์ และคำคุณศัพท์
ในกรอบประโยคทดสอบ 1 ก. และ 1 ข., 2 ก. และ 2 ข., 3 ก. และ 4 ก. ตาม
ลำดับ

ตัวอย่าง คำ "ขยาย" ที่ปรากฏเป็นคำ 4 หน้าที่ คือ

- 1) ตำแหน่งคำกริยากรรม { ปรากฏในกรอบ 1 ก. เขาขยายภาพนี้แล้ว
ปรากฏในกรอบ 1 ข. เขากำลังขยายภาพนี้
- 2) ตำแหน่งคำกริยาวิกรรม { ปรากฏในกรอบ 2 ก. ช่างขยายภาพคุณแล้ว
ปรากฏในกรอบ 2 ข. ช่างกำลังขยายภาพคุณอยู่
- 3) ตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์ ปรากฏในกรอบ 3 ก. เขาเพียงสั่งขยาย
- 4) ตำแหน่งคำคุณศัพท์ ปรากฏในกรอบประโยค 4 ก. เขาเพียงซื้อแว่นขยาย

21. คำกริยาอาการ - กริยากรรม - กริยาทวิกรรม - คุณศัพท์ คือคำที่
 อาจปรากฏได้ในตำแหน่งคำกริยาอาการ คำกริยากรรม คำกริยาทวิกรรม และคำ
 คุณศัพท์ ในกรอบประโยคทดสอบ 1 ก. และ 1 ข., 2 ก. และ 2 ข., 3 ก. และ
 3 ข. และ 4 ก. ตามลำดับ

ตัวอย่าง คำ "จำนอง" ที่ปรากฏเป็นคำ 4 หน้าที่ คือ

1) ตำแหน่งคำกริยาอาการ	{	ปรากฏในกรอบ 1 ก. บ้าน <u>จำนอง</u> แล้ว
		ปรากฏในกรอบ 1 ข. บ้านนี้ <u>เพิ่งจำนอง</u>
2) ตำแหน่งคำกริยากรรม	{	ปรากฏในกรอบ 2 ก. ชาว <u>จำนอง</u> บ้านแล้ว
		ปรากฏในกรอบ 2 ข. ชาว <u>กำลังจำนอง</u> บ้านอยู่
3) ตำแหน่งคำกริยาทวิกรรม	{	ปรากฏในกรอบ 3 ก. แดง <u>จำนอง</u> บ้าน <u>คุณ</u> แล้ว
		ปรากฏในกรอบ 3 ข. แดง <u>เพิ่งจำนอง</u> บ้าน <u>คุณ</u>
4) ตำแหน่งคำคุณศัพท์		ปรากฏในกรอบ 4 ก. โครสนใจบ้าน <u>จำนอง</u> หลังนี้ <u>บ้าง</u>

ในการพิจารณาแบ่งชนิดของคำยสถานตามตำแหน่งหน้าที่ที่ปรากฏในประโยค
 ผู้วิจัยจะได้จำแนกคำยสถานเป็น 3 พวก คือ

1) คำยสถานชนิดซ้ำหน้าที่หน่วยคำมูลฐาน คือคำยสถานที่จะปรากฏได้ในตำแหน่ง
 เดียวกับหน่วยคำมูลฐาน คำยสถานชนิดซ้ำหน้าที่จะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือคำยสถานชนิดที่ซ้ำหน้าที่
 และคงความหมาย ซึ่งอาจใช้แทนกันได้ประโยค และคำยสถานชนิดที่ซ้ำหน้าที่แต่เปลี่ยน
 ความหมายไปจากเดิม คำยสถานชนิดหลังจะใช้แทนกันไม่ได้ในประโยค

- ตัวอย่าง ก. ผม/กระผม/พบ เธอแล้ว
 ข. ลูกกำลังปลูก พลู
 ค. ลูกกำลังปลูก ชะพลู

คำผาน "กระผม" ในประโยค ก. ใช้แทนหน่วยคำมูลฐาน "ผม" ในประโยคเดียวกันได้ โดยที่จะคงทั้งหน้าที่และความหมายของหน่วยคำมูลฐานไว้ตามเดิม ส่วน "พลู" และ "ตะพลู" ในประโยค ข. และ ค. มีความหมายแตกต่างกัน แม้จะมีหน้าที่อย่างเดียวกันก็ใช้แทนกันไม่ได้

2) คำผานชนิดเพิ่มหน้าที่หน่วยคำมูลฐาน คือคำผานที่ปรากฏเป็นคำหลังยหน้าที เมื่อเปรียบกับหน่วยคำมูลฐานแล้ว คำผานจะมีหน้าที่มากกว่าหน่วยคำมูลฐาน

ตัวอย่าง	คนไม่มัก <u>ซุ่ม</u> น้ำในฤดูฝน	(กส.)
	เขาเปียก <u>ซุ่ม</u> ไปทั้งตัว	(กว.)
	คนไม่มัก <u>ซุ่ม</u> เชียว <u>ซุ่ม</u> ตลอดปี	(กว..)
	ก่อนฝนตกจะเห็นเมฆ <u>ซุ่ม</u>	(ค.)
	คนไม่มัก <u>ซุ่ม</u> ในฤดูฝน	(กอ.)

คำผาน "ซุ่ม" ในประโยคตัวอย่างข้างบนนี้ทำหน้าที่ได้ 3 หน้าที่ คือเป็นคำกริยากรรม คำกริยาวิเศษณ์ และคุณศัพท์ แต่หน่วยคำมูลฐาน "ซุ่ม" จะมีหน้าที่ 2 อย่าง คือเป็นคำกริยากรรมและกริยาวิเศษณ์ได้

3) คำผานชนิดเปลี่ยนหน้าที่ของหน่วยคำมูลฐาน คือคำผานที่ปรากฏในหมวดคำที่แตกต่างกับหน่วยคำมูลฐาน เช่น ถาหน่วยคำมูลฐานเป็นคำนาม คำผานอาจปรากฏในตำแหน่งคำกริยา ทั้งนี้เพราะการประกอบหน่วยคำมูลฐานเข้ากับหน่วยผานกริยา

ตัวอย่าง	1. ก. <u>ครูตรวจ</u> สมุดนักเรียน	(กท.)
	ข. <u>ตำรวจ</u> มาสอบสวนใคร	(น.)
2.	ก. แม่ <u>เห็น</u> อัยการ <u>เพื่อ</u> ลูก	(น.)
	ข. แม่ <u>ตะ</u> กายทำงาน	(กส.)

ตัวอย่างในประโยค 1 ก. และ ข. แสดงว่าคำยสานที่ปรากฏเป็นคำในหมวดคำนาม จะเปลี่ยนรูปมาจากหน่วยคำมูลฐานที่เป็นคำในหมวดคำกริยา และตัวอย่างในประโยค 2 ก. และ ข. แสดงว่าคำยสานเป็นคำในหมวดคำกริยาที่เปลี่ยนรูปมาจากหน่วยคำมูลฐาน ซึ่งเป็นคำในหมวดคำนาม เพราะการประกอบหน่วยคำมูลฐานเข้ากับหน่วยยสานหน้าศัพท์/ตะ-

เพื่อให้ทราบหน้าที่ของคำยสานทั้ง 2 ชนิดข้างบนนี้ ผู้วิจัยจะได้เสนอคำยสานที่แบ่งตามหน้าที่แต่ละชนิดโดยละเอียด ดังนี้

4.1 คำยสานชนิดข้างหน้าหน่วยคำมูลฐาน

คำยสานชนิดนี้จะแบ่งได้ 8 พวก ดังนี้

4.1.1 คำนาม คำยสานที่ปรากฏในตำแหน่งของคำนาม เช่นเดียวกับหน่วยคำมูลฐาน จำแนกตามลักษณะการยสานคำได้ 5 ชนิด คือ

1) คำยสานหน้าศัพท์ คำยสานชนิดนี้เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์ 19 หน่วย คือ

(1) /กระ-/ เช่น กระยาจก
เขาทำตัวเป็น ยาจก/กระยาจก/ (น.)

/กะ-/ เช่น กะพอม
ชาวนาเก็บข้าวเปลือกใน พอม/กะพอม/

(2) /ชะ-/ เช่น ชะพลุ
เด็กกำลังปลุกชะพลุกัน (น.)
เด็กกำลังปลุก พลุ กัน (น.)

(3) /อี่-/ เช่น อี่แกง
น้องเห็น แกง/อี่แกง/แล้ว (น.)

- (4) /สะ-/หรือ/กะ-/ เช่น สะเ^๑ว, กะเ^๑ว
 เ^๑าเ^๑าเ^๑มือเ^๑าเ^๑ว/สะเ^๑ว/ (น.)
 อเ^๑ยเ^๑อเ^๑มลู^๑กเ^๑าเ^๑ว/กะเ^๑ว/ (น.)
- (5) /อิ-/ เช่น อิ^๑ส^๑ตรี
 ส^๑ตรี/อิ^๑ส^๑ตรี/มี^๑ไซ^๑เพ^๑ค^๑ที่^๑อ^๑นเ^๑อ^๑ เ^๑สม^๑อ^๑ไป
- (6) /กำ-/ เช่น กำ^๑พื^๑ค
 พื^๑คเ^๑าเ^๑แ^๑วเ^๑ก^๑า^๑ญ^๑จ^๑น^๑บ^๑ร^๑ิง^๑ค^๑ง^๑า^๑ม^๑ม^๑าก (น.)
 ฉ^๑ัน^๑ร^๑ู^๑กำ^๑พื^๑คเ^๑า^๑ค^๑ี (น.)
- (7) /ท-/หรือ/พ-/ เช่น ท^๑น^๑าย ท^๑น^๑าย
 เ^๑าเ^๑จะ^๑ไป^๑ค^๑ล^๑า^๑ค^๑กับ^๑น^๑าย (น.)
 ท^๑น^๑าย^๑ค^๑น^๑ี^๑มี^๑ข^๑อ^๑เส^๑ี^๑ย^๑โ^๑ค^๑ง^๑ค^๑ัง (น.)
 เ^๑าเ^๑จะ^๑ไป^๑พ^๑ู^๑ค^๑กับ^๑ท^๑น^๑าย^๑ก^๑อน (น.)
- (8) /พระ-/ เช่น พระ^๑ค^๑ร^๑ุ
 พระ^๑ค^๑ร^๑ุ^๑ว^๑ัด^๑นี้^๑เท^๑ศ^๑น^๑เ^๑ง (น.)
 เ^๑อ^๑เ^๑เป็น^๑ค^๑ร^๑ุ^๑ม^๑า^๑น^๑แ^๑ล^๑ว (น.)
- (9) /ทร-/หรือ/ทร-/ เช่น ท^๑ร^๑ช^๑น ท^๑ร^๑ช^๑น
 วิ^๑ส^๑ัย^๑ช^๑น^๑ญ^๑เ^๑ร^๑วิ^๑ญ^๑ย^๑อ^๑ม^๑ร^๑ัก^๑ค^๑ว^๑า^๑ม^๑ก^๑า^๑ว^๑ท^๑น^๑า (น.)
 ส^๑ม^๑ัย^๑นี้^๑ท^๑ร^๑ช^๑น/ท^๑ร^๑ช^๑น/ช^๑ัก^๑อ^๑ี^๑ก^๑เ^๑ห^๑ิม^๑ท^๑ำ^๑ก^๑าร^๑ท^๑ุ^๑ก^๑อ^๑ย^๑าง^๑ท^๑า^๑ท^๑าย^๑ค^๑ำ^๑ร^๑ว^๑จ (น.)
- (10) /จุล-/ เช่น จุ^๑ล^๑ภ^๑า^๑ค
 เ^๑าเ^๑จะ^๑แ^๑ง^๑ข^๑อ^๑ค^๑ว^๑า^๑ม^๑นี้^๑ให้^๑เป็น^๑ภ^๑า^๑ค^๑ 2 ภ^๑า^๑ค (น.)
 เ^๑าเ^๑จะ^๑ใช้^๑ค^๑ร^๑็^๑อ^๑ง^๑ห^๑มา^๑ย^๑จุ^๑ล^๑ภ^๑า^๑ค^๑ ค^๑ัน^๑ข^๑อ^๑ค^๑ว^๑า^๑ม^๑น^๑ั้น (น.)
- (11) /มหา-/ เช่น ม^๑ห^๑า^๑ช^๑น
 พระ^๑พ^๑ุ^๑ช^๑เ^๑า^๑ท^๑ร^๑ง^๑ส^๑อน^๑ให้^๑ช^๑น^๑ป^๑ระ^๑พ^๑ถ^๑ค^๑ิ^๑ต^๑า^๑ม^๑ช^๑ร^๑ร^๑ม (น.)
 ม^๑ห^๑า^๑ช^๑น^๑ไ^๑ท^๑ย^๑ล^๑ว^๑น เป็น^๑พ^๑ุ^๑ช^๑ศ^๑ำ^๑ส^๑น^๑ิ^๑ก^๑ช^๑น (น.)

- (12) /เยาว-/^เหรือ/ยุว-/^เหรือ/ยุพ-/^เเช่น เยาวราช ยุวราชา ยุพราช
ราชาเป็นสง่าแห่งแคว้น (น.)
เยาวราช/ยุพราช/ยุวราชา/มักเป็นพระราชโอรสพระราช (น.)
- (13) /สห-/^เเช่น สหกรรม
เขาเริ่มศึกษาธรรมแล้ว (น.)
วันนี้เขาจะไคเรียนถึงสหกรรม (น.)
- (14) /สาร-/^เเช่น สารทิศ
เขาไปมาแล้วทั่วทิศ/สารทิศ/ (น.)
- (15) /นัก-/^เเช่น นักปราชญ์
ปราชญ์/นักปราชญ์/ยอมสรรเสริญสาธุชน (น.)
- (16) /ภู-/^เเช่น ภูเขา
เขา/ภูเขา/ลูกนี้สูงชันนากลัวอันตราย (น.)
- (17) /ชาว-/^เเช่น ชาวไทย
ไทย/ชาวไทย/ต่างรักอิสรภาพ (น.)
- (18) /การ-/^เเช่น การครัว
แม่จะทำครัวใหม่ให้ทันสมัย (น.)
การครัวเป็นเรื่องที่ผู้หญิงทุกสมัยควรเรียนรู้ (น.)
- (19) /ผู้-/^เเช่น ผู้คน
คน/ผู้คน/ในนครหลวงมักออกจากบ้านไปทำงานแต่เช้า (น.)

2) คำยสานหนวยอปสรรคุ คำยสานชนิคนี้เกิดจากหนวยอปสรรคุ ๑ หนวย

คือ

- (1) /อี---อี/^เเช่น อีโหนอีเหน
เขาไม่รู้ โหนเหน/อีโหนอีเหน/อะไรเลย (น.)

3) คำผสมหน่วยกลางศัพท์ คำผสมชนิดนี้เกิดจากหน่วยกลางศัพท์ 4 หน่วย

- (1) /-ะล-/ เชน แมลง
 น้องตีแมง/แมลง/ตายแล้ว (น.)
- (2) /-ะน-/ เชน ครรลอง
 เขาคำเนนตีวิตไปตามครรลอง (น.)
 เขาพายเรือไปตามคลอง (น.)
- (3) /-ะบ-/ เชน ระบำ
 เขาชอบรำไทย (น.)
 คุณจะไปรำกับเธอไหม (น.)
- (4) /-ง-/ เชน มังกร
 เขาเกิดราศรีมังกร/มังกร/ (น.)

4) คำผสมหน่วยท้ายศัพท์ คือคำผสมที่เกิดจากหน่วยท้ายศัพท์ 9 หน่วย คือ

- (1) /-ก/ เชน ราชา
 ยังมีราชองค์หนึ่ง (น.)
- (2) /-ี/ เชน นารี
นารีมีรูปเป็นทรัพย์ (น.)
- (3) /-กร/ เชน วิทยากร
วิทยาเป็นอาภรณ์ที่มีรสเยี่ยม (น.)
 เขาเชิญวิทยากรมาแล้ว (น.)
- (4) /-การ/ เชน วิทยาการ
 เขาต้องศึกษาวิทยาการใหม่ ๆ (น.)

- (5) /-คม/ เช่น ตุลาคม
 น้องเกิดเดือนตุลา/ตุลาคม/ (น.)
- (6) /-ยน/ เช่น มิถุนายน
 เขาจะไปเมืองนอกเดือนมิถุนา/มิถุนายน (น.)
- (7) /-แสง/ เช่น คลังแสง
 เขาจะไปที่ คลัง ตอนเช้า
 เขาทำงานที่ คลังแสง
- (8) /-ากร/ เช่น ทรัพย์ากร
 เขาเป็นคนมีทรัพย์ (น.)
 ไทยมีทรัพย์ากร ชรรมชาติมาก (น.)
- (9) /-รามา/ เช่น เพชรรามา
 แม่จะพาน้องไปซื้อ เพชร (น.)
 เขาไปดูภาพยนตร์ที่ เพชรรามา (น.)

5) คำย่ส่านหน่วยเสริมสร้อย คือคำย่ส่านที่เกิดจากหน่วยเสริมสร้อยชนิดต่าง ๆ 2 หน่วย คือ

- (1) หน่วยหน้าศัพท์เสริมสร้อย เช่น อาหารอาหาร
 ใครจะกินอาหาร/อาหาร/ก่อนก็ได้ (น.)
- (2) หน่วยท้ายศัพท์เสริมสร้อย เช่น โตะเตอะ
โตะ/โตะเตอะ/เลอะหมดแล้ว (น.)

4.1.2 คำสรพนาม คำย่ส่านที่จะปรากฏในตำแหน่งของคำสรพนามได้ เช่นเดียวกับหน่วยคำมูลฐาน จะเกิดจากหน่วยย่ส่าน 2 ชนิด คือ หน่วยหน้าศัพท์ และหน่วยเสริมสร้อย ซึ่งจะแบ่งตามลักษณะการย่ส่านคำเป็น 2 พวก คือ

- 1) คำย่ส่านหน่วยหน้าศัพท์ คือคำย่ส่านที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์

4 หน่วย คือ

- (1) /กระ-/ เช่น กระฉม
ฉม/กระฉม/หยุดโรงเรียนมาแล้ว 2 วัน
- (2) /พระ-/ เช่น พระองค์
ราชวงศ์จักรีมีกษัตริย์ครองราชย์มาแล้ว 8 องค์/พระองค์
- (3) /คิ-/หรือ/อิ-/ เช่น คิฉนหรืออิฉน
ฉน/คิฉน/ไปพักนี้ไ้มาแล้ว
คุณตำรวจจะจับฉน/อิฉน/เรื่องอะไร
- (4) หน่วยหน้าศัพท์ซ้ำเสียง เช่น ะเรียม, ะไคร
เรียมตาคือมันทัก
หวนหาโหยให้สุด อาลัย
ใจระเรียมหวาดหวั่นไคร ช่วยไค

2) คำผานหน่วยเสริมสร้อย คือคำผานที่เกิดจากหน่วยเสริมสร้อย 2 หน่วย

คือ

- (1) หน่วยหน้าศัพท์เสริมสร้อย เช่น เจ้าคองเจ้าคุณ
 (2) หน่วยท้ายศัพท์เสริมสร้อย เช่น ทานหญิงทานหญิง
ไครบอกคุณว่าเขาเป็นเจ้าคุณ/เจ้าคองเจ้าคุณ/

3) คำผานหน่วยกลางศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยกลางศัพท์ 1 หน่วย คือ

- (1) /-ม-/ เช่น คำมู, สมเค็จ
เขาไปเฝ้าเสด็จ/สมเค็จ/มาแล้ว

4.1.3 คำกริยา คำผานที่ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาประเภทต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับหน่วยคำมูลฐาน จำแนกตามชนิดของคำกริยาได้ 4 ชนิด คือ

4.1.3.1 คำกริยาอาการ - กริยาสกรรม⁶ คำสาสนชนิคนีจะปรากฏได้ทั้ง
ตำแหน่งคำกริยาอาการและกริยาสกรรม จำแนกตามลักษณะการผันคำได้ 4 พวก คือ

1) คำสาสนหน่วยหน้าศัพท์ คือคำสาสนที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์
12 หน่วย คือ

- (1) /กระ-/ เช่น กระพริบ
เขาจงตาไม่กระพริบ (กอ.)
เขากระพริบตาบ่อย ๆ (กส.)
- (2) /ตะ-/ เช่น ตะลุย
นางสีดาของลุยไฟพิสูจนความบริสุทธิ์ของตน (กส.)
งานนี้ต้องตะลุยให้เสร็จ (กอ.)
เขาตะลุยยาเริ่มมาแล้ว (กส.)
- (3) /ท-/ เช่น ทลาย
ลูกทลายยาดมให้แม่แล้ว (กส.)
กองบัญชาการผ่านฟ้าถูกทลายแล้ว (กอ.)
พมาเคยทลายกำแพงกรุงศรีอยุธยามาแล้ว (กส.)
- (4) /ประ-/ เช่น ประหวั่น
เขาหวั่นใจมาก (กส.)
เขาประหวั่นใจมาก (กส.)
ถ้าเขาเตรียมตัวพร้อม เขาไม่เคยประหวั่น (กอ.)

⁶ ดูคำอธิบายการกำหนดหมวดคำกริยาอาการ - กริยาสกรรม ใน พิมพ์บำรุงสุข
เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

- (5) /พ-/ เชน พยั*ก*
 หน้าเขายั*ก*/พยั*ก*/ไคแล้ว (กอ.)
 แดงยั*ก*/พยั*ก*/หน้าแล้ว (กส.)
- (6) /รั*ง*-/ เชน รั*ง*วั*ค*
 เขาวั*ค*ส่วนสูงใ*น*อง (กท.)
 พนักงานที่คิ*น*กำ*ด*งรั*ง*วั*ค* (กอ.)
 เขารั*ง*วั*ค*ที่*น*าแล้ว (กส.)
- (7) /ถ-/ เชน ถล*ม*
 ปี*น*าแงรั*ง*สิ*ค*ไม่ล*ม*อีกแล้ว (กอ.)
 แขนคิ*น*ถล*ม*แล้ว (กอ.)
 ใครจะถล*ม*พ*สุ*ชา*ไ*ค*้* (กส.)
- (8) /ต-/ เชน ตวั*ค*
 เขาวั*ค*เบ้*ค*ไปถกเก*ค*น*น*ี้ (กส.)
 ทางคั*ว*หนงสิอตองตวั*ค*ไปทาง*น*ี้ (กอ.)
 เขามักตวั*ค*ทางตาไปทาง*น*ี้ (กส.)
- (9) /ล*ะ*-/ เชน ล*ะ*ล*าย*
 อยาล*าย*ย*า*ไปให้ชาคอน*น*ี้ (กท.)
 ย*า*นีเฝิ*ง*ล*ะ*ล*าย* (กอ.)
 นองล*ะ*ล*าย*ย*า*แล้ว (กส.)
- (10) /ฉ-/ เชน ฉ*ะ*อ*อน*
 ลู*ก*ค*น*นีไม่ฉ*ะ*อ*อน*เลย (กอ.)
 ใครมาฉ*ะ*อ*อน*อ*ย*นี (กอ.)
 เด็ก ๆ กำำ*ด*งฉ*ะ*อ*อน*พ*อ*แม่ชองชา (กส.)

- (11) /สะ-/ เชน สะเคาะ
 กามนิทพวาสิฏฐิมะที่ เชอกำลั่งเคาะคลี่ (กอ.)
 เเคราะห์ของแม่สะเคาะแล้ว (กอ.)
 แม่ของสะเคาะเคราะห์ (กส.)
- (12) /กะ-/ เชน กะเจิบ
 กรญาเจิบ/กระเจิบ/ไปพน้อยจะ (กอ.)
เจิบ/กระเจิบ/กนไปพน้อย (กส.)

2) คำยส่านหน่วยอุปสรรคคู่ คือคำยส่านที่เกิดจากหน่วยอุปสรรคคู่ 3 หน่วย

คือ

- (1) /กระ-----กระ/ เชน กระคุกกระคิก
 คุณอยากคูกคิกไปนะ (กอ.)
 มือของเขาเฟ็งกระคูกกระคิกไค้ (กอ.)
 เขากระคูกกระคิกมือไค้แล้ว (กส.)
- (2) /ช-----ช/ เชน ชมบชมิบ
 เพื่อนชมบมิบกันจนสายสวาทสงสัย (กอ.)
 ปากเขาชมบชมิบแล้ว (กอ.)
 เขาชมบชมิบปากแล้ว (กส.)
- (3) หน่วย/ประ-----ประ/ เชน ประเล้าประโลม
 เขอมักเล้าโลมเขาจนเขาใจออน (กส.)
 เขาประเล้าประโลมเขาให้หายโกรธ (กส.)
 เขาขอบให้เขาประเล้าประโลมบอย ๆ (กส.)

3) คำยส่านหน่วยกลางศัพท์ คือคำยส่านชนิดที่เกิดจากหน่วยกลางศัพท์

4 หน่วย คือ

- (1) /-ะน-/ เช่น หนาน
 ๑. ครูหนานชื่อแล้ว (กส.)
 ๒. ใคร ๆ ก็หนานนามเขาว่า "วีริบบุษ" (กพ.)
- (2) /-ะง-/ เช่น ผงก
 ๑. สีระคำเพ็งผงกไค้ (กอ.)
 ๒. คำผก/ผงก/สีระะ (กส.)
- (3) /-่าน-/ เช่น คำเนิน
 ๑. ใครกำลังเดินมา (กอ.)
 ๒. ทานชายคำเนินมาแล้ว (กอ.)
 ๓. เขาคำเนินชุริกิจิไหมแล้ว (กส.)
- (4) /-ะย-/ เช่น ขยม
 ๑. หมอคำแยกำลังขมทองภรรยาเขา (กพ.)
 ๒. มะยมคนนีเพ็งขยม (กอ.)
 ๓. ใครขยมมะยมอยู่ (กส.)

4) คำผสานหนวยเสริมสรอย คือคำผสานชนิคที่เกิตจากหนวยทายศัพท
 ๑ หนวย คือ

- (1) หนวยทายศัพทเสริมสรอย เช่น แชเชอ
 ๑. เขาแชผลไมไนคุเยน (กส.)
 ๒. ไมคองแชเชออีกแลว (กอ.)
 ๓. ใครจะแชเชอผลไมกไ้ (กส.)

4.1.3.2 คำกริยาสกรรม - กริยาทวิกรรม คำผสานชนิคนี้จะปรากฏไค้หัง
 ในคำแทงนงคำกริยาสกรรมและกริยาทวิกรรม จำแนกตามลักษณะการผสานคำไ้ 3 พวก คือ

๑) คำผสานหนวยหน้าศัพท คือคำผสานชนิคที่เกิตจากหนวยหน้า
 ศัพท 3 หนวย คือ

- (1) /ช-/ เช่น ชโลม
 เขาโลมเขือโทหลังควยคำหวาน (กส.)
 แดงไชน้ำมันชโลมตัว (กส.)
 แดงแม่จะชโลมน้ำมันให้ (กท.)
- (2) /ส-/ เช่น สละ
 เขาสละโอกาสนี้ไปอย่างน่าเสียดาย (กส.)
 พสละโลหิตแล้ว (กส.)
 น้องจะสละโลหิตให้ (กท.)
- (3) /อำ-/ เช่น อำพราง
 คำพราง/อำพราง/ความผิดไว้ (กส.)
 คำกำลังอำพรางความผิดคุณ (กท.)
- 2) คำย่อกว้าง คือคำย่อกว้างที่เกิดจากหน่วยกลางศัพท์ 2 หน่วย คือ
- (1) /-ะง-/ เช่น สึงเวย
 สมเด็จกำลังสเวยอยู่ (กอ.)
 พรหมกำลังสึงเวยเทวดา (กส.)
 คุณคะพรหมจะสึงเวยเทวดาให้ (กท.)
- (2) /-ะบ-/ ระบาย
 คาวบายบนท้องฟ้า (กอ.)
 พอลูกจะระบายภาพให้ (กท.)
 น้องกำลังระบายภาพ (กส.)
- 3) คำย่อบรรทัด คือคำย่อบรรทัดที่เกิดจากหน่วยท้ายศัพท์ 1 หน่วย
- (1) หน่วยท้ายศัพท์เปลี่ยนเสียงสระ เช่น ชักไซ้
 คุณอย่าชัก/ชักไซ้/เขาอีกเลย (กส.)
 ใคร ๆ ก็ชอบชักไซ้เขาเรื่องนี้ (กท.)

4) คำยส่านหน่วยเสริมสรอย คือคำยส่านที่เกิดจากหน่วยท่ายศัพท 2 หน่วย คือ

- (1) คำยส่านหน่วยหน้าศัพทเสริมสรอย เช่น ทารงทาวรือ
- (2) คำยส่านหน่วยท่ายศัพทเสริมสรอย เช่น กวคแกค

4.1.3.3 คำกริยาอกรรม - กริยาสกรรม - กริยาทวิกรรม คำยส่านชนิดนี้จะปรากฏไคทั้งในตำแหน่งคำกริยาอกรรม กริยาสกรรม และกริยาทวิกรรม จำแนกตามลักษณะการยส่านคำไค 3 พวค คือ

- 1) คำยส่านหน่วยเสริมสรอย คือคำยส่านที่เกิดจากหน่วยเสริมสรอย 1 หน่วย คือ
 - (1) หน่วยหน้าศัพทเสริมสรอย เช่น ชำรคชำระ ประคงประเคน
- 2) คำยส่านหน่วยกลางศัพท เกิดจากหน่วยกลางศัพท 1 หน่วยคำ คือ

/-ำร-/	เช่น	ชำระ	
ฝนไคชะคอกมะมวงแลว			(กส.)
ฉนคองไปชำระเงินกอน			(กส.)
แดงชำระเงินแมคคาลว			(กท.)

4.1.3.4 คำกริยาสกรรม คำยส่านชนิดนี้จะปรากฏไคเฉพาะในตำแหน่งคำกริยาสกรรมเท่านั้น จำแนกตามลักษณะการยส่านคำไค 2 พวค คือ

- 1) คำยส่านหน่วยหน้าศัพท คำยส่านชนิดนี้เกิดจากหน่วยหน้าศัพท 1 หน่วย คือ
 - (1) /อัญ-/ เช่น อัญเจิญ
แมอัญเจิญคุณพระรัตนศรบัยโหชวย (กส.)
- 2) คำยส่านหน่วยเสริมสรอย คือคำยส่านที่เกิดจากหน่วยเสริมสรอย 2 หน่วย คือ
 - (1) หน่วยหน้าศัพทเสริมสรอย เช่น อัญชงอัญเจิญ

- (2) หน่วยท้ายศัพท์เสริมสร้อย เช่น อัญเชิญอัญ แขน
ใครจะอัญซงอัญเชิญ ด้้วยแก้วก็ได้

4.1.4 คำบุพบท คำสาสนที่ปรากฏในตำแหน่งของคำบุพบทได้ เช่นเดียวกับหน่วยคำมูลฐาน จำแนกตามลักษณะการผสมคำได้ 2 พวก คือ

- 1) คำสาสนหน่วยหน้าศัพท์ คือคำสาสนชนิดที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์
1 หน่วย คือ

- (1) /ระ-/ เช่น ระหว่าง
นอน ยืน อยู่ หว่าง / ระหว่าง / พ่อแม่ (บ.)

- 2) คำสาสนหน่วยเสริมสร้อย คือคำสาสนที่เกิดจากหน่วยเสริมสร้อย
2 หน่วย คือ

- (1) หน่วยหน้าศัพท์เสริมสร้อย ทะลอกตลอด
(2) หน่วยท้ายศัพท์เสริมสร้อย ระหว่าง ระแหง

4.1.5 คำบอกเวลา คือคำสาสนที่จะปรากฏในตำแหน่งของคำบอกเวลาได้ เช่นเดียวกับหน่วยคำมูลฐาน และเมื่อจำแนกชนิดของคำสาสนตามลักษณะการผสมจะแบ่งได้ 3 พวก คือ

- 1) คำสาสนหน่วยหน้าศัพท์ คือคำสาสนชนิดที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์
4 หน่วยคำ คือ

- (1) หน่วยหน้าศัพท์ซ้ำเสียงมีอยู่ 2 รูป คือ
ก. /คั้ง-/ เช่น คั้ง เคิม
เคิม / คั้ง เคิม / ไทย อยู่ที่ ไหน (บว.)
ข. /นม-/ เช่น นม นาน
ไป ไหน นาน / นม นาน / (บว.)

(2) /ประ-/ เช่น ประเทีย^๑
เทีย/ประเทีย^๑/จะไป^๑ทวย (บว.)

(3) /ชั่ว-/ เช่น ชั่ว^๑โมง
 นอง^๑ออก^๑ไป^๑แล้ว^๑ตั้ง^๑ชั่ว^๑โมง (บว.)
 นอง^๑ออก^๑จาก^๑บ้าน^๑เวลา^๑โมง^๑เช้า (บว.)

(4) /ทั้ง-/ เช่น ทั้ง^๑เดือน
 เขา^๑ยอม^๑หา^๑สาร^๑คาม^๑เป็น^๑เดือน (บว.)
 เขา^๑ยอม^๑หา^๑สาร^๑คาม^๑ทั้ง^๑เดือน (บว.)

2) คำย่ สำน หน่วย อุปสรรค คือคำย่สำนที่เกิดจากหน่วยอุปสรรค

2 หน่วยคำ คือ

(1) /ชั่ว---ชั่ว/ เช่น ชั่ว^๑ครั้ง^๑ชั่ว^๑คราว
 ของ^๑ชนิด^๑นี้^๑คว^๑ไร^๑ใช่^๑เป็น^๑ครั้ง^๑คราว (บว.)
 ของ^๑ชนิด^๑นี้^๑จะ^๑ใ^๑ใ^๑ได้^๑ชั่ว^๑ครั้ง^๑ชั่ว^๑คราว^๑แทน^๑นั้น (บว.)

(2) /ทุก---ทุก/ เช่น ทุก^๑ครั้ง^๑ทุก^๑คราว
 ของ^๑ชนิด^๑นี้^๑คว^๑ไร^๑ใช่^๑เป็น^๑ครั้ง^๑คราว (บว.)
 ของ^๑ชนิด^๑นี้^๑จะ^๑ใ^๑ใ^๑ได้^๑ทุก^๑ครั้ง^๑ทุก^๑คราว

3) คำย่ สำน หน่วย เสริมสร้อย คือคำย่สำนที่เกิดจากหน่วยเสริมสร้อย

2 หน่วย คือ

(1) คำย่สำนหน่วยหน้าศัพท์เสริมสร้อย เช่น กลาง^๑คอง^๑กลาง^๑คีน
 เด็^๑ยว^๑นี้^๑กลาง^๑คีน/กลาง^๑คอง^๑กลาง^๑คีน/เข^๑น^๑นี้^๑ใ^๑ใ^๑ใคร^๑ปลอ^๑คก^๑ย (บว.)

(2) คำย่สำนหน่วยท้ายศัพท์เสริมสร้อย เช่น คี^๑คีน
 คี^๑/คี^๑คีน/แล้ว^๑ยัง^๑ใ^๑ใ^๑กล^๑บ^๑อ^๑ก^๑หรือ (บว.)

4.1.6 คำกริยาวิเศษณ์ คำผานชนิดนี้จะปรากฏในตำแหน่งของคำกริยาวิเศษณ์ได้ เช่นเดียวกับหน่วยคำมูลฐาน และอาจจะแบ่งตามลักษณะการผานคำได้เป็น

3 พวก คือ

1) คำผานหน่วยหน้าศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์

2 หน่วย คือ

(1) หน่วย/ช-/ เช่น ชว็บ

น้อยนัยน์ตามันชว็บ (กว.)

เชอหันชว็บมาแล้ว (กว.)

(2) หน่วยหน้าศัพท์ซ้ำเสียงมีอยู่ 5 รูป คือ

ก. /คละ-/ เช่น คละคลุ้ง

ห้องนี้เหม็นคละคลุ้ง/คละคลุ้ง/ไปหมด (กว.)

ข. /ฉะ-/ เช่น ฉะฉาน

ความรู้ฉะแตกฉานแล้ว (กว.)

เด็กคนนี้ฟุดจากฉะฉาน (กว.)

ค. /วะ-/ เช่น วะวอน

กระตางปลิววะวอน/วะวะวอน/ไปทั่ว (กว.)

ง. /ยะ-/ เช่น ยะเยือก

ระยะนี้อากาศมักเย็นเยือก/ยะเยือก/ (กว.)

จ. /ระ-/ เช่น ระยับ

ดวงอาทิตย์ทอแสงงามระยับ (กว.)

2) คำผานหน่วยอุปสรรค คำผานชนิดนี้เกิดจากหน่วยอุปสรรค

1 หน่วย คือ

(1) /อี่---อี่/ เขาไม่รู้โหนเห็น/อี่โหนอี่เห็น/อะไรเลย (น.)

3) คำผานหน่วยหน้าศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากการประกอบหน่วยท้ายศัพท์ 1 หน่วย คือ

1. หน่วยเปลี่ยนเสียงสระ เช่น คั่งคั่ง
เขื่อยาคั่ง/คั่งคั่ง/ไปเลย (กว.)

4.1.7 คำออกจำนวนนับ คำผานที่จะปรากฏได้ในตำแหน่งคำออกจำนวนนับ เช่นเดียวกับหน่วยคำมูลฐาน จำแนกตามลักษณะการผานคำได้ 3 พวก คือ

1) คำผานหน่วยหน้าศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์จำนวน 1 หน่วย คือ

- /ยี่-/ เช่น ยี่สิบ
 นองมีเงิน สิบ บาท (จ.)
 นองมีเงิน ยี่สิบ บาท (จ.)

2) คำผานหน่วยท้ายศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยท้ายศัพท์ 1 หน่วย คือ

- /-เอ็ด/ เช่น สิบเอ็ด
 สมชายอายุ สิบ ขวบ (จ.)
 สมชายอายุ สิบเอ็ด (จ.)

3) คำผานหน่วยเสริมสร้อย คือคำผานที่เกิดจากหน่วยเสริมสร้อย 2 หน่วย คือ

- (1) หน่วยหน้าศัพท์เสริมสร้อย เช่น สิบหง สิบหา
 (2) หน่วยท้ายศัพท์เสริมสร้อย เช่น สิบเอ็ด สิบเอ็ด

4.1.8 คำลักษณะนาม คำผานชนิดนี้จะปรากฏในตำแหน่งของคำลักษณะนามได้เหมือนหน่วยคำมูลฐาน เกิดจากหน่วยประกอบหน้าศัพท์ 3 หน่วย คือ

1. /จำ-/ เชน จำพวก
คนพวก/จำพวก/นี่สิ้งโกงเสมอ (ล.)
2. /ชั่ว-/ เชน ชั่วโมง
คุณจะไปกี่โมง (ล.)
เขาไปตั้งหลายชั่วโมง (ล.)
3. /พระ-/ เชน พระองค์
เราเทอดทูนกษัตริย์ไทยทุกองค์/พระองค์/ (ล.)

4.2 คำผานชนิดเพิ่มหน้าที่ของหน่วยคำมูลฐาน

คำผานชนิดนี้จะแบ่งได้ 9 พวก คือ

4.2.1 คำผานชนิดเพิ่มหน้าที่คำกริยาเป็นคำกริยากรรม - นาม คือคำผานที่มีรูปเป็นคำหลายหน้าที่ คือจะมีหน้าที่เพิ่มจากหน้าที่ของหน่วยคำมูลฐาน ซึ่งเป็นคำกริยาให้ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรมและคำนาม คำผานชนิดนี้จะแบ่งตามลักษณะของการผานคำได้ 3 พวก คือ

1) คำผานหน่วยหน้าศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์ 1 หน่วย คือ

- (1) /ประ-/ เชน ประกัน
ลูกจะกันเขาออกไปก่อน (กส.)
พี่ตายประกันชีวิตแล้ว (กส.)
เขาทำประกันนานแล้ว (น.)

2) คำผานกลางศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยกลางศัพท์ 2 หน่วย คือ

- (1) /-น-/ เชน บันทึก
แดงประทึก/บันทึก เหตุการณ์วันมหาวิปโยคอยู่ (กส.)
เหตุการณ์วันมหาวิปโยคจารึกอยู่ในบันทึกของเขา (น.)

- (2) /-ะบ-/ เสน ระบาย
 ระบายอยู่บนท้องฟ้า (กอ.)
 ทอนระบายน้ำแล้ว (กส.)
 ระบายเสื้อตัวนี้สวยมาก (น.)

3) คำผานหน่วยเสริมสรอย คือคำผานที่เกิดจากหน่วยเสริมสรอย 1 หน่วย คือ คำผานหน่วยทวยศัพท์เสริมสรอย เช่น

- ไครพายเรืออยู่ (กส.)
 พายเพี้ยนชักวางเกะกะอีกแล้ว (น.)
 ไครจะพายเรือเล่นก่อนก็ได้ (กส.)

4.2.2 คำผานชนิดเพิ่มหน้าคำกริยา เป็นคำกริยากรรม - คุณศัพท์
 คำผานชนิดนี้มีหน่วยคำมูลฐานเป็นคำกริยา นอกจากคำผานจะปรากฏในตำแหน่งของคำกริยากรรมแล้ว ยังปรากฏในตำแหน่งของคำคุณศัพท์ได้อีก เมื่อพิจารณาคำผานชนิดนี้ตามลักษณะการผานคำจะแบ่งได้เป็น 4 พวก คือ

1) คำผานหน่วยหน้าศัพท์ คำผานชนิดนี้เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์ 6 หน่วย คือ

- (1) /เจียบ-/ เสน เจียบแหลม
 ไครก็ไมเจียบแหลมเท่าเขา (กอ.)
 เขามีสมองเจียบแหลม (ค.)
- (2) /นำ-/ เสน นารัก
 ฉินรักเด็กคนนี้ (กส.)
 เด็กขนาดนี้กำลังนารัก (กอ.)
 หนูเป็นเด็กนารัก (ค.)

- (3) /มัก-/ เช่น มักง่าย
 เลขง่ายมาก (กอ.)
 เขามักง่ายเสมอ (กอ.)
 สบร เห็นคนมักง่ายแล้ว (ค.)
- (4) /ลำ-/ เช่น ลำเอียง
 เรือเอียงไปทางซ้ายมือตลอดเวลา (กอ.)
 คุณแม่ของเธอลำเอียงใหม่ (กอ.)
 คนลำเอียงมักรักลูกไม่เท่ากัน (ค.)
- (5) /มั่ง-/ เช่น มั่งมี
 เขามีน้ำใจคอเธอมาก (กอ.)
 พืชมั่งมีมาก (กอ.)
 คนมั่งมีมักดูถูกคนจน (ค.)
- (6) /สาร-/ เช่น สารเลว
 เขาเลวมาก (กอ.)
 อภิชัยสารเลวที่สุด (กอ.)
 ใคร ๆ ก็ว่าเขาเป็นคนสารเลว (ค.)

2) คำพยางค์หน่วยอุปสรรคคู่ คำพยางค์ชนิดนี้เกิดจากหน่วยอุปสรรคคู่ 1 หน่วย

คือ

- (1) /สุ.....สุ/ เช่น สุรุษสุราย
 ฉมบองจักรุรายแล้วควรทำให้เรียบร้อย (กอ.)
 ระยะนี้ลูก ๆ ซึกสุรุษสุรายแล้ว (กอ.)
 คนสุรุษสุราย มักไม่รุจักกินรุจักใช (ค.)

4 หน่วย คือ

3) คำผานหน่วยกลางศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยกลางศัพท์

- (1) /-ำ-/ เช่น ชำรุด
 บานนี้ชำรุด/ชำรุด/แล้ว (กอ.)
 บานชำรุดหลังนี้เพิ่งซ่อม (ค.)
- (2) /-ะบ-/ เช่น ระบาด
 น้องชอบระบาดน้ำเลน (กส.)
 อหิวาตกโรคมีระบาดทุกปี (กอ.)
 ทุกคนต้องระมัดระวังเมื่อเกิดโรคระบาด (ค.)
- (3) /-ะน-/ เช่น ผนวช
 เขาบวชเมื่อพรรษาที่แล้ว (กอ.)
 ทานชายจะผนวชเมื่อไรคะ (กอ.)
 แม่จะไปงานผนวชทานชาย (ค.)
- (4) /-ะว-/ เช่น สว่าง
 ไฟสว่างแล้ว (กอ.)
 ไฟนี้เพิ่งสว่างจ้า (กอ.)
 แสงสว่างของหลอดแล้ว (ค.)

1 หน่วย คือ

4) คำผานหน่วยท้ายศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยท้ายศัพท์

- (1) หน่วยท้ายศัพท์เปลี่ยนเสียงสระ เช่น ชุ่มชาม
 ตำรวจชุ่มจับผู้ร้าย (กอ.)
 แคมชุ่มชามมาก (กอ.)
 แคมเ็นเค็กชุ่มชาม (ค.)

4.2.3 คำวสันตนิคเพิ่มหน้าทีคำกริยา เป็นคำกริยากรรม - คุณศัพท์

คำวสันตนิคนี้มีหน่วยคำมูลฐานที่ปรากฏ เป็นคำกริยากรรม กริยา-
กรรม กริยาวิกรรม หรือกริยากรรมยอย นอกจากคำวสันตจะปรากฏในตำแหน่งของ
คำกริยากรรมแล้ว ยังปรากฏในตำแหน่งของคำคุณศัพท์ได้อีก เมื่อพิจารณาคำวสัน
ตนิคนี้ตามลักษณะการวสันตคำจะแบ่งได้เป็น 3 พวก คือ

1) คำวสันตหน่วยหน้าศัพท์ คือคำวสันตนิคที่เกิดจากหน่วยหน้า
ศัพท์ 5 หน่วย คือ

- (1) /ประ-/ เช่น ประจำ
เขาจำแดงไคคี่ (กอ.)
แดงประจำอูราน เกศสยาม (กส.)
เขา เป็นลูกคาประจำรานนี้ (ค.)

- (2) /ป-/ เช่น ปลุก
แม่ลุกขึ้นแต่เขา (กอ.)
แม่ปลุกลูก ๆ แต่เขา (กส.)
นาฬิกาปลุกเรือนนี้ไม่เสี่ยมอย (ค.)

- (3) /ลำ-/ เช่น ลำเล็ก
วันนี้เขาเล็กงานแต่วัน (กอ.)
เขาลำเล็กบุญคุณเขอเรื่อย (กส.)
ฉันไม่ชอบคนลำเล็ก (ค.)

- (4) /สะ-/ เช่น สะสม
คนนี้สมกันมาก (กส.)
พอแม่สะสมทรัพย์สมบัติไวมัก (กส.)
เขามีแสมบ่มากจนไคชื่อว่าเป็นนักสะสม (ค.)

- (5) /อำ-/ เชนอำลา
 น้องลา/อำลา/ เพื่อนยงกอนไปตางพระเทศ (กส.)
 เขากลาวอำลาคุณแลว (ค.)

1 หน่วย คือ

- 2) คำย่สานหนวยอปสรรคุ คำย่สานชนิคนี้เกิดจากหนวยอปสรรคุ

- (1) /กระ.....กระ/ เชน กระแนะกระแน
 เชอไมควรแนะแนะเชาอีก (กส.)
 สมรชอบกระแนะกระแนะพีอน ๆ (กส.)
 พีอน ๆ ไมชอบคนกระแนะกระแนะ (ค.)

2 หน่วย คือ

- 3) คำย่สานหนวยกลางคัพท คือคำย่สานที่เกิดจากหนวยกลางคัพท

- (1) /-ม-/ เชน ทำลาย
 ภูเาไฟหลายแลว (กส.)
 นักกีฬาคนนี้ทำลายสถิติแลว (กส.)
 ไครเ็นผู้ทำลาย (ค.)
- (2) /-ร-/ เชน ประชค
 สมรชคค/ประชค/คุณแลว (กส.)
 ไครเ็นคนประชคกันจะ (ค.)

4.2.4 คำย่สานชนิคเพิ่มหนาที่คำกริยาเ็นคำกริยาอกรม - กริยาสกรม
คุณคัพ คำย่สานชนิคนี้จะมีหนวยคำมูลฐานที่ปรากฏในคำหนงของคำกริยาชนิคา คชนิคหนึง
 ไค แต่เมื่อมีรูปเ็นคำย่สานจะเพิ่มหนาที่เ็นคำที่ปรากฏในคำหนงคุณคัพไคอีก เมื่อ
 พิจารณาคำย่สานชนิคนี้ตามลักษณะการยสานคำ จะแยงไค 3 พวก คือ

- 1) คำย่สานหนวยหนาคัพท คือคำย่สานที่เกิดจากหนวยหนาคัพท

6 หน่วย คือ

- (1) /เก็ยจ-/ เช่น เก็ยจคร้าน
 เขาคร้านที่จะตอกคอกคำกับเข (กอ.)
นักเรียนไม่ควรวเก็ยจคร้าน (กอ.)
นักเรียนมักเก็ยจคร้านการเรียน (กส.)
คนเก็ยจคร้านคงไม่ดีดี (ค.)
- (2) /ช้-/ เช่น ช้เหนียว
 กระจกแผ่นนี้เหนียวดีมาก (กอ.)
แม่มักจะช้เหนียว (กอ.)
 เขาช้เหนียวทุกอย่าง (กส.)
คนช้เหนียวจะกล่าช้อหรือ (ค.)
- (3) /ท-/ เช่น ทจริต
สาวเคียวนี้จริตมาก (กอ.)
เจ้าหน้าที่คงทจริตแน (กอ.)
ขาราชการไม่ควรวทจริตต่อหน้าที่ (กส.)
คนทจริตมักไม่มีความสุข (ค.)
- (4) /ถะ-/ เช่น ถลม
วันนี้เรือถลมอีกหลายลำ (กอ.)
แผนคินถลมที่ไหนคะ (กอ.)
ชาวถลมเมืองขอมเบอมีผู้สนใจมาก (กส.)
แผนคินถลมเพิงเป็นชาว (ค.)
- (5) /ยะ-/ เช่น ยสม
อนรทไคสมอษาเพระเทวคาชักนำ (กส.)
ยานียสมแลว (กอ.)
คุณยสมยาอะไรคะ (กส.)
สารยสมราคาพงชั้นมาก (ค.)

- (6) /มั่ง-/ เช่น มั่งมี
 เขามีเงินเพราะมั่งมี (กส.)
 คนมั่งมีมักจะมี (กอ.)
 เขามั่งมีเงินทองมาก (กส.)
 คนมั่งมีมักไม่สนใจคนจน (ค.)

2) คำอ่านหน่วยกลางศัพท์ คือคำอ่านที่เกิดจากหน่วยกลางศัพท์

3 หน่วย คือ

- (1) /-ร-/ เช่น กระทบ
 เขารวม/กระทบ/แล้ว (กส.)
 คุ้ม เขารวมแล้วละ (กอ.)
 เรารู้ว่าเขาโกรธเมื่อเห็นคุ้มกระทบ (ค.)

- (2) /-าด-/ เช่น ขำแหละ
 เขาแฉะจนมครกหมดแล้ว (กส.)
 หมูขำแหละแล้ว (กอ.)
 เขาขำแหละหมูแล้ว (กส.)
 ออย่าให้หมูขำแหละขึ้นราคาหมูนะ (ค.)

- (3) /-ะล-/ เช่น สลัก
 เขาสลักแขนเป็นรูปเทวดา (กส.)
 มะละกอสลักแล้ว (กอ.)
 พอสลักอักษรนี้ให้ (กส.)
 พอเป็นนักสลักที่สามารถ (ค.)

3) คำอ่านหน่วยท้ายศัพท์ คือคำอ่านที่เกิดจากหน่วยท้ายศัพท์

1 หน่วยคำ คือ

/-โ/ เชน พาลอ

คุณยาพาลเฮอเลย (กส.)

ใคร ๆ ก็ว่าเขาซัพพาลอแล้ว (กอ.)

สมชายมักพาลอเอากับเพื่อน ๆ (กส.)

คนพาลออย่างคุณมันไม่ยากไปควย (ค.)

4.2.5 คำผานชนิดเพิ่มหน้าที่คำกริยาเป็นคำกริยาสกรรม - กริยาทวิกรรม
คุณศัพท์ คำผานชนิดนี้จะมีหน่วยคำมูลฐานที่จะปรากฏในตำแหน่งคำกริยาได้ และเมื่อมี
 รูปเป็นคำผานจะปรากฏในตำแหน่งของกริยาสกรรม กริยาทวิกรรม และคุณศัพท์ เมื่อ
 พิจารณาคำผานชนิดนี้ตามลักษณะการผานคำ จะแบ่งได้ 2 พวก คือ

(1) คำผานหน่วยเสริมสร้อย คือคำผานที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์
 เสริมสร้อย 1 หน่วย เช่น ปริกษงปริกษา, ประคกประคัป, รงจงรงจาย ฯลฯ

ใครมาปริกษาเรื่องนี้คุณ (กท.)

คุณจะมาปริกษงปริกษางานอะไร (กส.)

คุณจะปริกษงปริกษางานเขาไม่ได้ (กท.)

คุณนะหรือจะได้เป็นที่ปริกษงปริกษา (ค.)

(2) คำผานหน่วยท้ายศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยท้ายศัพท์
 1 พวก ซึ่งได้แก่หน่วยท้ายศัพท์เปลี่ยนเสียงสระ เช่น เร็ยไร, เลอะเทอะ ฯลฯ

ลูกขนุนเร็วพันแล้ว (กส.)

เขามาเร็วไรเงินแล้ว (กส.)

คุณเร็วไรเงินคุณพอไปใช้ไหม (กท.)

ใครให้เขาเป็นคนเร็วไร (ค.)

4.2.6 คำผานชนิดเพิ่มหน้าที่คำกริยาเป็นคำกริยาอกรรม - กริยาสกรรม
กริยาทวิกรรม - คุณศัพท์ คำผานชนิดนี้จะมีหน่วยคำมูลฐานที่จะปรากฏในตำแหน่งของคำ
 กริยา แต่เมื่อมีรูปเป็นคำผาน จะปรากฏได้ทั้งในตำแหน่งของคำกริยาทั้ง 3 หมวดคำ
 และคำคุณศัพท์ คำผานชนิดนี้จะแบ่งตามลักษณะการผานคำได้ 2 พวก คือ

1) คำสาหน่วยกลางศัพท์ คือคำสาที่เก็ดจากหน่วยกลางศัพท์

1 หน่วย คือ

- /-ำน-/ เช่น จำนอง
- เขามาจำนองบ้านแล้ว (กส.)
- บ้านนี้จำนองแล้ว (กอ.)
- แพนจำนองบ้านนี้แล้ว (กส.)
- พอแม่จำนองบ้านคุณแล้ว (กท.)
- บ้านจำนองหลังนี้ตก เป็นของสมบัติแล้ว (ค.)

2) คำสาหน่วยท้ายศัพท์ คือคำสาที่เก็ดจากหน่วยท้ายศัพท์

1 พวก คือ หน่วยท้ายศัพท์เปลี่ยนเสียงสระ 1 หน่วยคำ คือหน่วยท้ายศัพท์เปลี่ยนเสียงสระ
1 หน่วยคำ เช่น บุงยาม

- เขากำล้งบุงมาก (กอ.)
- อຍบุงยามไปนะ (กอ.)
- เขาชอบบุงยามกับชุกรกิจเพื่อนเสมอ (กท.)
- เขาไม่ชอบคนบุงยาม (ค.)

4.2.7 คำสาชนิดเพิ่มหน้าทีคำกริยา เป็นคำกริยาอกรรม - กริยาวิเศษณ์

- คุณศัพท์ คำสาชนิดนี้จะมีหน่วยคำมูลฐานที่ปรากฏในตำแหน่งของคำกริยา แต่เมื่อมีรูป
เป็นคำสาจะปรากฏไคทั้งในตำแหน่งของคำกริยาอกรรม กริยาวิเศษณ์ และคุณศัพท์
เมื่อพิจารณาคำสาชนิดนี้ตามลักษณะการผสานคำจะแบ่งไคเป็น 3 พวก คือ

1) คำสาหน่วยหน้าศัพท์ คือคำสาที่เก็ดจากหน่วยหน้าศัพท์

4 หน่วย คือ

- (1) /นา-/ เช่น นาเกลียด
- เขาเกลียดเด็กที่ไม่รับผิดชอบ (กอ.)
- เด็กกำล้งโตมกนาเกลียด (กอ.)
- สมรพุดนาเกลียด (กว.)
- เขาไม่ชอบเด็กนาเกลียดคนนั้น (ค.)

- (2) /สะ-/ เช่น สะสวย
นางแบบมักสวย/สะสวย/ (กอ.)
หน้าเธอแดงใต้อะสวย (กว.)
ผมเลือกนางแบบที่มีรูปร่างสะสวยใ้แล้ว (ค.)
- (3) /มัก-/ เช่น มักง่าย
เลขข้อนี้ง่ายมาก (กอ.)
คำชักจะมักง่ายแล้ว (กอ.)
คำขอบท่าง่าย (กว.)
คำเป็นเด็กมักง่าย (ค.)
- (4) หน่วยหน้าศัพท์ซ้ำเสียงแบบเน้น เช่น คึดคึด
เขาคึดกับฉันเสมอ (กส.)
เด็กคนนี้มักคึด (กอ.)
พี่สาวคุณทำงานคึด (กว.)
คนคึดอย่างนี้ไมเนาอายุสั้น (ค.)
- 2) คำย่สานหน่วยกลางศัพท์ คือคำย่สานที่เกิดจากหน่วยกลางศัพท์ 3 หน่วย

๔
ลือ

- (1) /-ะน-/ เช่น สนุก
เขาสุขใจมากที่ไตพบนอง (คอ.)
เขาเพ็งใ้คเนร่าสนุก (กว.)
งานนี้มีการเลนสนุก (ค.)
ถูก ๆ จะสนุกกันอยางไรก็ไ้ (กอ.)
- (2) /-ะอ-/ เช่น ซ่อม
คนไมมีกขมนำในถคูณ (กส.)
คนไมเ็นเขาคินมีกเยวขมตลอคปี (กว.)
กอนณตกจะเ็นเมฆขม (ค.)
คนไมมีกขมในถคูณ (กอ.)

- (3) /-ะล-/ เชน สลวย
 ฅมของ เธอสลวยมาก (กอ.)
 ฅมของ เธอสลวยคืแลว (กอ.)
 ฅมของ คุณหัวสลวยยออย่างนคืแลว (กว.)
 คุณซางชอบฅมหึงฅมสลวย (ค.)

3) คำผสานหน่วยอุปสรรค คือคำผสานที่เกิดจากหน่วยอุปสรรค 5 หน่วย คือ

- (1) /กระ.....กระ/ เชน กระจุมกระจิม
 เด็กคนนั้หน้าตาจุมจิม /กระจุมกระจิม/คื (กอ.)
 รานคุณจคกระจุมกระจิมคืแลว (กว.)
 นางแบบคนนั้เป็นคนหน้าตากระจุมกระจิม (ค.)

- (2) /ชะ.....ชะ/ เชน ชยกชยก
 เธอนังชยกชยก /ชยกชยก /อืกแลว (กว.)
 ออย่าชยชยก เค็วภาพจะไมสลวย (กอ.)
 การนังชยกชยก จะทำให้ไคภาพไมสลวย (ค.)

- (3) /พะ.....พะ/ เชน พระรุงพะรัง
 บริเวณเซาคินเค็วนั้รุงรุงมาก (กอ.)
 ทาทาง เซาพะรุงพะรุงรุงมาก (กอ.)
 ฅมทรงนั้แงแลวพะรุงพะรุงไมนาคู (กว.)
 ซาวของพะรุงพะรุงอย่างนั้อยาซึนรดเมลเลย (ค.)

- (4) /มอ.....มอ/ เชน มอลอกมอแลก
 เด็กคนนั้นั้นยนตาลอกลอก (กอ.)
 ลือฅนามมอลอกมอแลกแลว (กอ.)
 คุณไมควรแงตัวมอลอกมอแลกอยางนั้ (กว.)
 นั้นั้จะสวมลือมอลอกมอแลกไปไหน (ค.)

- (5) /อี.....อี/ เช่น อี้เก้อกั้ง
 เขามาเก้อกั้งอยู่ทึนนานแล้ว (กอ.)
 ไครมาอีเก้อกั้งอยู่หนานาน (กอ.)
 เค็ก ๆ มายีนอีเก้อกั้งทำไม (กว.)
 การยีนอีเก้อกั้งอย่างนี้น่าเกลียดมาก (ค.)

4.2.8 คำผานชนิดเพิ่มหน้าที่คำกริยาเป็นคำกริยาอาการ - กริยากรรม
 - กริยาวิเศษณ์ - คุณศัพท์ คำผานชนิดนี้จะมีหน่วยคำมูลฐานที่ปรากฏในตำแหน่งของ
 คำกริยา แต่เมื่อปรากฏรูปเป็นคำผานจะปรากฏไต่ทั้งในตำแหน่งของคำในหมวดคำกริยา-
 อาการ คำกริยากรรม คำกริยาวิเศษณ์ และคำคุณศัพท์ เมื่อพิจารณาคำผานชนิดนี้ตาม
 ลักษณะการผานคำ จะแบ่งได้ 2 พวก คือ

- 1) คำผานหน่วยหน้าศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์

1 หน่วย คือ

- /สำ-/ เช่น สำรวม
 เรารวมใจกันต่อสู่ชาติ (กส.)
 ใจที่สำรวมยอม เกิดสุข (กอ.)
 คุณของสำรวมใจเขาไว้ (กส.)
 เขามักยีนสำรวม (กว.)
 เค็กวัดต้องกินอาหารสำรวม (ค.)

- 2) คำผานหน่วยท้ายศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยท้ายศัพท์

1 หน่วย คือหน่วยท้ายศัพท์เปลี่ยนเสียงสระ เช่น เละเทะ

- เขาทำงานละมาก (กอ.)
 เขาละเทะจริง ๆ (กอ.)
 เขาละเทะเรื่องความประพฤติ (กส.)
 เขาทำงานละเทะไม่เป็นที่พอใจยังคับบัญชา (กว.)
 คนละเทะมักเป็นที่รังเกียจ (ค.)

4.2.9 คำสาสนชนิดเพิ่มหน้าที่คำกริยา เป็นคำกริยาสกรรม - กริยาทวิกรรม
กริยาวิเศษณ์ - คุณศัพท์ คำสาสนชนิดนี้จะมีหน่วยคำมูลฐานปรากฏในตำแหน่งของคำกริยา
แต่คำสาสนจะปรากฏได้ทั้งในตำแหน่งของคำในหมวดคำกริยาสกรรม คำกริยาทวิกรรม
คำกริยาวิเศษณ์ และคำคุณศัพท์ เมื่อพิจารณาคำสาสนชนิดนี้ตามลักษณะของการผันคำจะ
แบ่งได้ 2 พวก คือ

1) คำสาสนหน่วยหน้าศัพท์ คือคำสาสนที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์

2 หน่วย คือ

- (1) /ประ-/ เช่น ประทวง
ใครจะทวงเขาไม่ได้ (กส.)
นักศึกษาประท้วงใคร (กส.)
นักศึกษาประท้วงรัฐบาลเรื่องอะไร (กท.)
เขาเพ่งยื่นประท้วง (กว.)
บุญชัยเป็นผู้ประท้วงพอลายงตุรัส (ค.)
- (2) หน่วยหน้าศัพท์ซ้ำเสียงแบบเน้น เช่น ให้ให้
คุณจะให้เงินใคร (กท.)
พอให้ให้เงินเสมอ (กส.)
เขาให้ให้เงินลูกจนเคยตัว (กท.)
เขาได้แต่ยื่นให้ให้แบบนี้ก็ปีจะรวย (กว.)
พอเป็นได้แต่ผู้ให้ให้ (ค.)

2) คำสาสนหน่วยกลางศัพท์ คือคำสาสนที่เกิดจากหน่วยกลางศัพท์

2 หน่วย คือ

- (1) /-น-/ เช่น บันทึก
นักศึกษาประทัก/บันทึก/ เหตุการณ์วันมหาวิโยคไว้ (กส.)
พนักงานบันทึกรายงานผู้จัดการแล้ว (กท.)
ใครพูดบันทึกไว้ (กว.)
น้องชื่อสมคบันทึกใหม่ (ค.)

- (2) /-ะย-/ เช่น ขยาย
- เขาไขยยหานนี้แล้ว (กส.)
- ขางขยยภาพนี้แล้ว (กส.)
- ขางขยยภาพคุณนี้แล้ว (กท.)
- ขางขอภาพขยยของคุณไว (ค.)
- เขาเพ็งสังขยย (กว.)

4.3 คำสาสนคติเปลี่ยนหน้าที่ของหน่วยคำมูลฐาน

คำสาสนคตินี้จำแนกเป็นชนิดย่อยได้ 7 พวก คือ

4.3.1 คำสาสนคติเปลี่ยนหน้าที่คำกริยาเป็นคำนาม คำสาสนคตินี้จะมีหน่วยคำมูลฐานที่ปรากฏในตำแหน่งคำกริยา และแม่จะปรากฏในตำแหน่งอื่นใดอีก ก็จะมีที่ในน้อยมาก ผู้วิจัยจึงกำหนดใหม่หน้าที่เป็นคำกริยา เมื่อหน่วยคำมูลฐานเปลี่ยนอยู่เป็นคำสาสน คำสาสนนั้นจะปรากฏในตำแหน่งของคำนาม เมื่อพิจารณาคำสาสนคตินี้ตามลักษณะของการผสมคำ จะแบ่งได้เป็น 3 พวก คือ

1) คำสาสนหน่วยหน้าศัพท์ คือคำสาสนที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์ 12 หน่วย คือ

- (1) /กระ-/ เช่น กระพัง
- คินพังเ็นแงลึกแลว (กส.)
- คุนยหองเทียวพบกระพังหางเิงใหมแลว (น.)
- หรือ /กะ-/ เช่น กะแซ
- คุณจะแซขาวเนเียวกินาที่คะ (กส.)
- พอชือกระแซไปใหลูงแลว (น.)
- (2) /การ-/ เช่น การเรียน
- เด็กเรียนควยความสนใจ (กส.)
- เด็กควรสนใจการเรียนใหมาก (น.)

- (3) /ความ-/ เช่น ความรัก
เขาจะไม่รักใคร่อีกแล้ว (กส.)
คนมีความรักมักเพี้ยน (น.)
- (4) /จำ-/ เช่น จำอวด
น้องอย่าไปอวดใครอีกนะ (กส.)
เขาชอบดูจำอวดตัวนี้แสดง (น.)
- (5) /ชะ-/ เช่น ชะงอก
ต้นไม้งอกแล้ว (กส.)
ถ้าจอมพลมีชะงอกสวยกว่าถ้าอื่น (น.)
- (6) /นัก-/ เช่น นักร้อง
สุรพล ร้องเพลงเพราะมาก (กส.)
นักร้องลูกทุ่งที่มีชื่อเสียงคือสุรพล (น.)
- (7) /ตระ-/ เช่น ตระพอง
เทาเซอพองเพราะถูกรองเท้ากัด (กส.)
ชายนี้จะหอยปกตระพองข้าง (น.)
- (8) /ผู้-/ เช่น ผู้ร้าย
ผู้หญิงคนนี้ร้ายมาก (กส.)
ตำรวจจับผู้ร้ายคนนี้ได้ที่พุ่มชานี (น.)
- (9) /ภู-/ เช่น ภูพาน
ปาน พาน ตัวนองแล้ว (ก.)
น้องไปเที่ยวภูพานมาแล้ว (น.)
- (10) /พระ-/ เช่น พระอภิบาล
พระรัตนตรัยมีอภิบาลผู้ประพฤติกิธรรม (กส.)
ใครเป็นพระอภิบาลสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช (น.)

- (11) /สะ-/ เช่น สะตั้ง
 คุณต้องตั้งผ้าในสะตั้งให้ตั้ง (กส.)
ช่วยซื้อสะตั้งให้น้องด้วยนะคะ (น.)
- (12) /สำ-/ เช่น สำรับ
 เขารับอาหารในสำรับ (กส.)
 ไปยกสำรับมาให้พอกอน (น.)

2) คำสาหนวยกลางศัพท์ คือคำสาหนวยที่เกิดจากหนวยกลางศัพท์ 6 หนวย

คือ

- (1) /-ำ-/ เช่น ตำรวจ
 ตำรวจจะตรวจเวรกอนกลับบ้าน (กส.)
 ตำรวจนครบาลมีภาระหนกมาก (น.)
- (2) /-ำน-/ เช่น กำนัน
 เขาตองกันคนไมให้ตักนัน (กส.)
 ไครเป็นกำนันคำบลนี้ (น.)
- (3) /-ะว-/ เช่น ตวั๊ก
 เขาตักแงใหถวยหนึงแลว (กส.)
 ทำหนางอเป็นตวักตักแงไปได้ (น.)
- (4) /-ะน-/ เช่น พนัก
 เขาพักอยู่ที่บานตวย (กส.)
 ลวคลายพนักเกาอัวนสวยมาก (น.)
- (5) /-ะบ-/ เช่น ระเบียบ
 นองระบยจานมังคค (กส.)
 เขายินรับลมที่ระบย (น.)

- (6) /-ะ-ห-/ เช่น จั้งหัน
พระนั้นเพลล่แล้ว (กอ.)
เขาถวายจั้งหันพระล่แล้ว (น.)

3) คำผ่สานหน่วยท่ายศัพท คือคำผ่สานที่เกิถจากหน่วยท่ายศัพท

3 หน่วย คือ

- (1) /-การ/ เช่น ก่าหนดการ
เขาก่าหนดวันเคินทางไปตางประเทศล่แล้ว (กส.)
นายกรั้ฐมนตรีตองปฏิบัติตามก่าหนดการนี้ (น.)

- (2) /-ิก/ เช่น สถาปนิก
ผู้ทรงสถาปนา จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยคือรัชกาลที่ 6 (กส.)
ใครเป็นสถาปนิกอาคารนี้ (น.)

- (3) /-ภาพ/ เช่น อิศรภาพ
เขาอยากอิสระเสี๋ยล่แล้ว (กอ.)
คุณไมตองการอิสรภาพหรือกริ (น.)

4.3.2 คำผ่สานชนิดเปลี่ยนหน้า้ที่คำกริยาเป็นคำกริยาวิเศษณ์ คำผ่สานชนิดนี้
จะปรากฏในตำแหน่งของคำกริยาวิเศษณ์ ซึ่งจะแตกตางจากตำแหน่งของหน่วยคำมูลฐาน
ที่เป็นคำกริยา และเมื่อพิจารณาคำผ่สานชนิดนี้ตามลักษณะการผ่สานคำ จะมี 1 พวก คือ
คำผ่สานหน่วยอุปสรรค คือคำผ่สานที่เกิถจากหน่วยอุปสรรค 1 หน่วย คือ

- /อี.....อี/ เช่น อีเอ้อ้อแอ้น
นองมักทำอีเอ้อ้อแอ้นกอไปโรงเรียน (กอ.)

4.3.3 คำผ่สานชนิดเปลี่ยนหน้า้ที่คำกริยาเป็นคำพิเศษ คำผ่สานชนิดนี้จะ
ปรากฏในตำแหน่งของคำพิเศษ แต่จะมีหน่วยคำมูลฐานที่สามารถปรากฏในตำแหน่งของ
คำกริยา คำผ่สานชนิดนี้เกิถจากหน่วยหน้า้ศัพท 1 หน่วย คือ

- (1) /นา-/ เช่น นากลัว
 เขากลัวเกิดเหตุร้ายในเมืองไทย (กส.)
 วิทยุเครื่องนี้นากลัวเสียมอย (พ.)
 เหตุการณ์ตอนนี้นากลัวยุ่งยาก (พ.)

4.3.4 คำสาสนชนิดเปลี่ยนหน้าที่คำนามเป็นคำกริยา

คำสาสนชนิดนี้จะมีหน่วยคำมูลฐานที่ปรากฏในตำแหน่งของคำนาม แต่เมื่อมีรูปเป็นคำสาสนจะเปลี่ยนหน้าที่ของคำโดยปรากฏในตำแหน่งของคำกริยาหมวดใดหมวดหนึ่งในหมวดคำกริยาทั้ง 4 หมวด เมื่อพิจารณาคำสาสนชนิดนี้ตามลักษณะของการผันคำจะจำแนกได้เป็น 3 พวก คือ

- 1) คำสาสนหน่วยหน้าศัพท์ คือคำสาสนที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์

1 หน่วย คือ

- /ตะ-/ เช่น ตะกาย
 แมล่ำมากกายมามากแล้ว (น.)
 แมตะกายทำงานเพื่อลูก (กอ.)

- 2) คำสาสนหน่วยกลางศัพท์ คือคำสาสนที่เกิดจากหน่วยกลางศัพท์

1 หน่วย คือ

- (1) /-อัน-/ เช่น กำหนด
 เขาวางกฎให้ปฏิบัติยากขอ (น.)
 แมวกำหนดวันสมรสแล้ว (กส.)
 น้องพอจะกำหนดงานให้ทำใหม่ (กท.)

- 3) คำสาสนหน่วยท้ายศัพท์ คือคำสาสนที่เกิดจากหน่วยท้ายศัพท์

4 หน่วย คือ

- (1) /-า/ เช่น โศกา
 ชีวิตเขามีแต่โศก หากความสุขมิได้ (น.)

- อย่าใ¹ศกาไปเลยไม่มีใครเห็นใจเธอหรอก (กอ.)
- (2) /-²/ เชน สู้³
 สขยอมคูกับทุกข (น.)
 ใคร ๆ เขาก็สู้³กันไปแล้ว (กอ.)
- (3) /-โ⁴/ เชน โม่โ⁵
 โม่⁶ทำให้เขาหลงผิด (น.)
 เขายังโม่⁶คุณเรื่องเดิมอยู่ (กท.)
 พอลองโม่⁶ลูก ๆ (กส.)
 คุณทำ⁷เช่นนี้ใคร ๆ ก็ต้องโม่⁶ทั้งนั้น (กอ.)
- (4) /-ะง⁸/ เชน มรณัง⁹
 หมอทายว่าเขาคตกที่¹⁰นังมรณะ (น.)
 ใครว่าเขามรณัง⁹ไปแล้ว (กอ.)

4.3.5 คำยสานชนิดเปลี่ยนหน้าทีคำนามเป็นคำกริยาวิเศษณ์

คำยสานชนิดนี้จะมีหน่วยคำมูลฐานที่สามารถปรากฏในตำแหน่งของคำนาม เมื่อมีรูปเป็นคำยสานจะปรากฏในตำแหน่งของคำกริยาวิเศษณ์ เมื่อพิจารณาคำยสานชนิดนี้ตามลักษณะการยสานคำจะจำแนกได้เป็น 3 พวก คือ

- 1) คำยสานหน่วยหน้าศัพท์ คือคำยสานที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์

3 หน่วย คือ

- (1) /พะ-¹/ เชน พะเนิน
 เขาปลุกตนไ²บนเนิน (น.)
 กระจกองพะเนินแล้ว (กว.)
- (2) /ระ-³/ เชน ระทวย
 ทวย⁴ในพระบรมมหาราชวังงามมาก (น.)
 เขาเห็นสุคานอนระทวยอยู่ (กว.)

- (3) /อ-/ เช่น อคติ
 เรื่องนี้มีคติสอนใจที่ดีมาก (น.)
 เขาเพ่งเคยคิคอคคิ (กว.)

2) คำย่สถานหน่วยกลางศัพท์ คือคำย่สถานที่เกิดจากหน่วยกลางศัพท์

2 หน่วย คือ

- (1) /-ะน-/ เช่น ระนาว
 เขาซึ่งราวมา (น.)
 นักศึกษาถูกยิงตายระนาว (กว.)

- (2) /-ะล-/ เช่น โลก
 เขก่าลงมีชอค (น.)
 เขาถูกโลกกบยี่สี่แคง (กว.)

(3) คำย่สถานหน่วยท้ายศัพท์ คือคำย่สถานที่เกิดจากหน่วยท้าย

ศัพท์ 1 หน่วย คือ

- /-โ/ เช่น โทโส
 จงระงบโทสะควยบัญญา (น.)
 เขาเพ่งมอทอทอสอ (กว.)

4.3.6 คำย่สถานชนิดเปลี่ยนคำนามเป็นคำกริยาวิเศษณ์ - คุณศัพท์

คำย่สถานชนิดนี้จะปรากฏในตำแหน่งของคำกริยาวิเศษณ์ และคำคุณศัพท์ โดยที่มีหน่วยคำมูลฐานเป็นคำนาม เมื่อพิจารณาคำย่สถานชนิดนี้ตามลักษณะการย่สถานคำจะแยกได้เป็น 2 พวก คือ

1) คำย่สถานหน่วยหน้าศัพท์ คือคำย่สถานที่เกิดจากหน่วยคำประกอบหน้าศัพท์ 1 หน่วย คือ

(1) /อะ-/ เช่น ออกุศล

บุญมีมักคิอกุศล (กว.)

บุญมีมีใจอกุศล (ค.)

2) คำผานหน่วยหน้าศัพท์ คำผานชนิดนี้เกิดจากหน่วยท้ายศัพท์

1 หน่วย คือ

(1) /- / เช่น โลกีย

เขาหมกมนอยู่ในกองโลกีย (ค.)

เขายังไมพน โลกีย ไปได้ (กว.)

4.3.7 คำผานชนิดเปลี่ยนหน้าที่คำนามเป็นคำกริยาอาการ - กริยาวิเศษณ์
 คุณศัพท์ คำผานชนิดนี้จะมีหน่วยคำมูลฐานที่ปรากฏในตำแหน่งของคำนาม แต่เมื่อมีรูป
 เป็นคำผานจะปรากฏได้ทั้งในตำแหน่งของคำกริยาอาการ คำคุณศัพท์ และคำกริยาวิเศษณ์
 เมื่อพิจารณาคำผานชนิดนี้ตามลักษณะการผานคำ จะแบ่งได้เป็น 2 พวก ดังนี้

1) คำผานหน่วยหน้าศัพท์ คือคำผานที่เกิดจากหน่วยหน้าศัพท์

3 หน่วย คือ

(1) /พ-/ เช่น พรอง

คุณนำพรองมากแล้ว (กอ.)

เขาทำงานพรองไปแล้ว (กอ.)

บอกให้เขาไปตัดที่คมพรองใบนั้น (ค.)

(2) /ทร-/ เช่น ทรลัษณ

ฉันไม่เห็นใครทรลัษณกว่าเขา (กอ.)

ลัษณะของเขาเป็นทรลัษณ

วิไลเพิ่งเล็กคบชายทรลัษณคนนี้ (ค.)

- (3) /อ-/ เช่น อนาถา
 ไม่มีใครอนาถาเท่าเขา (กอ.)
 อย่าทำอนาถาอย่างนี้ (กว.)
 นายมากเป็นคนใจอนาถา (ค.)

2) คำย่อก่อนหน่วยท้ายศัพท์ คือคำย่อก่อนที่เกิดจากหน่วยท้ายศัพท์ 2 หน่วย คือ

- (1) /-า/ เช่น โອชา
 อาหารร้านนี้ล้วนโອชาทั้งนั้น (กอ.)
 อาหารร้านนี้มีรสโອชา (กอ.)
ร้านนี้มีอาหารโອชา (ค.)

- (2) /-โ/ เช่น ยโส
 นายคำยโสเหลือเกิน (กอ.)
 นายคำยโสยิ่งยโสมาก (กว.)
 คนยโสอย่างนายคำยโสนั้นไม่เคยสนใจ (ค.)